

НАУКОВІ ПРОБЛЕМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ НА МАКРО-, МЕЗО- ТА МІКРОЕКОНОМІЧНОМУ РІВНЯХ

Збірник матеріалів XXIV Міжнародної
науково-практичної конференції
Одеського національного
економічного університету

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ РИНКУ ТА ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНИХ
ДОСЛІДЖЕНЬ НАН УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ДЕМОГРАФІЇ ТА ДОСЛІДЖЕНЬ ЯКОСТІ ЖИТТЯ ІМЕНІ
МИХАЙЛА ПТУХИ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА
УНІВЕРСИТЕТ ПЕТРА АНДРЕЯ У ЯСАХ
МІЖНАРОДНИЙ НЕЗАЛЕЖНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МОЛДОВИ

НАУКОВІ ПРОБЛЕМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ НА МАКРО-, МЕЗО- ТА МІКРОЕКОНОМІЧНОМУ РІВНЯХ

23-24 квітня
2026 року

Збірник матеріалів XXIV Міжнародної
науково-практичної конференції
Одеського національного
економічного університету

*Матеріали публікуються в авторській редакції
з незначною загальною правкою укладачів, відповідальність за зміст
та достовірність досліджень несуть автори.*

*Відповідальні за випуск, укладачі:
Кулікова І. А., Будна В. О.*

Наукові проблеми господарювання на макро-, мезо- та мікроекономічному рівнях : зб. матеріалів XXIV Міжнар. наук.-практ. конф. Одеського національного економічного університету, 23-24 квітня 2026 р. Одеса : ОНЕУ, 2026. 432с.

Особливості розвитку економіки України протягом останніх років характеризуються процесом системної інституціональної трансформації. Відбуваються глибокі економічні зміни, активно формуються нові підходи до управління економікою, вдосконалюються ринкові методи господарювання, реалізуються євроінтеграційні процеси та здійснюються адаптація та зміни українського законодавства відповідно до нормативної бази ЄС.

Складність та суперечливість сучасних трансформаційних процесів, нагальність розв'язання цих та інших проблем обумовлює актуальність та прикладне значення їх усебічного вивчення та об'єктивної економіко-правової оцінки. Сучасні виклики для світової економіки, пов'язані з подоланням наслідків пандемії COVID-19, а також руйнівні наслідки для усіх сфер життєдіяльності України в умовах військової агресії з боку Російської Федерації, потребують переосмислення соціально-економічних процесів, які відбуваються, та прийняття адаптивних або, в деяких випадках, радикальних рішень в управлінні країною та захисту її міжнародно визнаних кордонів та національних інтересів.

Конференція покликана консолідувати науковців та фахівців навколо вирішення економічних проблем, які постають перед нашою країною у цих складних умовах.

Матеріали конференції орієнтовані на науковців, аспірантів та студентів економічних спеціальностей закладів вищої освіти, а також фахівців економічних підрозділів підприємств та організацій.

для здобуття нових знань та формування навичок спрямо розширенню педагогічного простору, впровадження нових принципів здійснення освітнього процесу.

В науковому дискурсі актуалізувалася теза про те, що формування системи знань та компетентностей сучасної людини не може бути справою лише педагогічних інституцій.

Так, осередком неформальної освіти стали сучасні дитячі рекреаційні заклади. Реалізуючи програми оздоровчої тематичної зміни протягом якої дитина крім послуг з оздоровлення та відпочинку отримує комплекс додаткових послуг за напрямками позашкільної освіти, фізичної культури та спорту, соціальної реабілітації та соціального захисту, дитячі рекреаційні заклади забезпечують ефективну комунікацію та створюють умови для розвитку внутрішнього потенціалу дитини. Формування соціальних і громадських компетентностей, підняття рівня загальнокультурної, екологічної грамотності, пропаганда здорового способу життя, створення умов для самовизначення та самореалізації вихованців – головні акценти освітньої-виховної діяльності в умовах рекреації.

Заклади дитячої рекреації гармонізують оздоровлення з навчанням, розвитком soft skills, та критичного мислення, трансформуючись в систему, що поєднує відпочинок, освіту, соціалізацію та оздоровлення. Відпочинок стає не лише релаксативним, а й освітньо-розвивальним. Культурно-дозвіллева сфера як платформа для неформальної освіти стає ресурсом для організації навчального процесу. У межах наукового знання сформувалися нові напрями – «рекреаційна педагогіка» та «рекреаційна психологія».

Як вид соціокультурної діяльності неформальна освіта поєднує освітні, культурні та комунікативні практики, формуючи актуальне для неперервного навчання середовище. Тенденції розвитку неформальної освіти свідчать про формування нових підходів до навчання, впровадження інноваційних методів організації пізнавальної діяльності. В умовах динамічного розвитку культури та зростання ролі навчання впродовж життя неформальна освіта стає важливим елементом соціокультурної діяльності.

Література

1. *Неформальна освіта: теоретичні аспекти та наукові підходи*. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/335421.pdf> (дата звернення: 29.03.2026).
2. *Роль неформальної освіти сучасному суспільстві*. URL: <http://iqholding.com.ua/articles/rol-neformalno%D1%97-osv%D1%96ti-u-suchasnomu-susp%D1%96lstv%D1%96> (дата звернення: 30.03.2026).

УДК: 1:378+339.923+352.075

Юшкевич Юлія Сергіївна

*к. філос. н., ст. викладач кафедри філософії, історії та політології,
Одеський національний економічний університет (Україна)*

ЄВРОПЕЙСЬКІ ОРІЄНТИРИ РОЗВИТКУ ОСВІТНЬОЇ СФЕРИ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

JEL classification: I280; Z180

Сучасна епоха характеризується фундаментальним зміщенням акцентів у державному управлінні: від жорсткої вертикальної централізації до гнучких, децентралізованих систем, де епіцентром розвитку стає територіальна громада. У контексті європейської інтеграції України освітня сфера виступає не лише об'єктом реформування, а й головним інструментом транзиту до західних цінностей, що робить питання місцевих освітніх орієнтирів стратегічно пріоритетним. Європейські стандарти постулюють, що якість освіти визначається не стінами навчальних закладів, а здатністю локальної спільноти створити екосистему для всебічного розвитку особистості, де навчання впродовж життя стає не гаслом, а способом існування.

Фундаментом цієї моделі є принцип субсидіарності, який у науковому розумінні означає, що державні функції мають виконуватися на найнижчому компетентному рівні. Для українських громад це трансформувалося у реальну автономію – фінансову, кадрову та академічну. Однак автономія без стратегічного бачення ризикує перетворитися на деградацію мережі, тому європейський орієнтир вимагає від місцевої влади переходу від ролі «господарника», що латає дахи, до ролі «стратега», який формує інтелектуальний профіль регіону. Це передбачає створення систем внутрішнього забезпечення якості, які б не дублювали державний нагляд, а допомагали навчальним закладам ідентифікувати зони росту. Трансформація суспільного договору на місцевому рівні легітимізує громаду як суб'єкта освітньої політики. Тепер навчальний заклад несе відповідальність за якість

«освітнього продукту», де ключовими метриками виступають не формальні господарські показники, а інтелектуальний розвиток і психологічний комфорт особистості.

Центральним викликом сучасності є нова безпекова парадигма. В українських реаліях європейський орієнтир на безпеку освітнього середовища набув екзистенційного значення. Якщо для ЄС «безпечна школа» – це насамперед психологічний комфорт та відсутність булінгу, то для нас це фізичне виживання, поєднане з ментальним здоров'ям. Місцеве самоврядування сьогодні вимушене проектувати освітні простори, які є водночас і фізичними фортецями, і сучасними лабораторіями. Науковий підхід до проектування простору доводить, що архітектура безпосередньо впливає на нейронні зв'язки, тому сучасна громада має інвестувати у багатофункціональні укриття-хаби, які після війни стануть центрами громадської активності, що відповідає європейській концепції стійкості.

Паралельно з безпекою розвивається орієнтир на радикальну інклюзивність. Європейська філософія відмовляється від сегрегації у будь-яких проявах. Місцева влада має забезпечити трансформацію освітнього середовища в інклюзивну екосистему, де кожна особистість, незалежно від індивідуальних особливостей розвитку, стає суб'єктом соціальної взаємодії та повноправним будівничим життя громади. Це вимагає розбудови мережі інклюзивно-ресурсних центрів, які мають стати методичними серцями територій, а не бюрократичними структурами. Рівень розвитку інклюзії в громаді є прямим індикатором її цивілізованості та здатності до емпатії, що в довгостроковій перспективі формує міцний соціальний капітал і знижує навантаження на систему соціального захисту.

Цифрова трансформація в контексті європейських орієнтирів виходить далеко за межі банальної закупівлі гаджетів. Мова йде про подолання цифрового розриву між мегаполісом і віддаленим селом. Громада має гарантувати, що кожен учень, незалежно від географії, має доступ до високошвидкісного Інтернету та віртуальних лабораторій. Це створення «Smart-громади», де дані використовуються для прийняття управлінських рішень: аналіз успішності через електронні системи дозволяє місцевій владі бачити реальну картину і вчасно інвестувати у проблемні зони.

Цифровізація – це інструмент демократизації знань, який дозволяє вчителю з провінції бути частиною глобальної академічної спільноти.

Однак будь-які технології мертві без людини. У європейській традиції вчитель – це не ретранслятор інформації, а вільний інтелектуал і фасилітатор. Проблема кадрового голоду є спільною для всієї Європи, але успішні громади долають її через систему муніципальних стимулів: від службового житла до грантів на інноваційні проекти. Педагог у громаді європейського зразка має стати найпрестижнішою фігурною, інтелектуальним лідером, чий професійний розвиток фінансується як найвигідніша інвестиція. Місцеві центри професійного розвитку мають працювати на засадах коучингу, допомагаючи викладачу адаптуватися до нового покоління, яке потребує зовсім інших підходів до мотивації.

Стратегічним вектором розвитку постає синергія екологізації та STEAM-орієнтації, що пронизує всі ланки освітньої вертикалі – від дошкільних осередків до університетських кампусів. Європейський «Зелений курс» в освітньому просторі сьогодні виходить далеко за межі теоретичного вивчення природничих дисциплін, втілюючись у прикладне управління ресурсами: сортування відходів, впровадження альтернативної енергетики та проведення енергоаудитів будівель за безпосередньої участі здобувачів освіти. Це не просто передача знань, а формування екоцентричного світогляду громадянина, спроможного брати відповідальність за сталий розвиток своєї території та гармонійне співіснування техносфери й природи.

Концепція STEAM при цьому трансформується у дієвий інструментарій, що поєднує жорстку логіку науки та інженерії з гнучкістю мистецтва, дизайну та етики. Такий підхід дозволяє готувати не просто технічних виконавців, а креативних інноваторів, здатних до нестандартного розв'язання складних технологічних завдань через призму людиноцентричності [1, с. 41]. Освітня сфера громади не може функціонувати в ізоляції, продукуючи кадри «у порожнечу»; її місія – стати органічною частиною економічного та культурного ланцюжка регіону. Це передбачає створення умов для професійної самореалізації інтелектуальної та творчої еліти на місцях, що стимулює талановиту молодь інвестувати свій потенціал у розбудову малої батьківщини, перетворюючи її на конкурентоспроможний інноваційний хаб.

Водночас одним із найскладніших аспектів системної інтеграції є оптимізація освітньої мережі та консолідація ресурсів. Європейська практика переконливо доводить: розпорошення фінансування та кадрового потенціалу між інституційно слабкими закладами – це шлях до інтелектуальної деградації та втрати глобальної конкурентоспроможності. Хоча реструктуризація мережі часто супроводжується соціальною напругою, наукова об'єктивність вимагає від лідерів громад публіцистичної переконливості та візонерського підходу.

Необхідно чітко артикулювати: концентрація ресурсів у потужних STEAM-центрах та мультидисциплінарних освітніх осередках, оснащених сучасними дослідницькими лабораторіями, мистецькими студіями та укомплектованих прогресивним викладацьким складом, є стратегічно вигіднішою, ніж інерційне утримання інституцій, які не спроможні забезпечити актуальний рівень компетенцій. Створення сильних академічних та професійних вузлів, що забезпечують доступ до передових баз даних, високих технологій та міжнародної мобільності, – це питання чесності перед майбутніми поколіннями та запорука виживання громади в глобальному інтелектуальному змаганні.

Підсумовуючи, варто підкреслити, що впровадження європейських орієнтирів в освітню вертикаль на місцевому рівні – це стратегічний перехід від інерційної адаптації до формування моделі випереджального розвитку. Для України цей шлях, обтяжений екстремальними викликами сучасності, водночас відкриває унікальне «вікно можливостей» для здійснення цивілізаційного стрибка, оминаючи застарілі інституційні етапи. Освітня сфера має трансформуватися у центральну точку консолідації громади – динамічний простір, де синхронізуються вектори інтересів стейкхолдерів: від академічної спільноти та бізнес-еліт до органів врядування та молоді. Лише через розбудову відкритої, безпечної та наукомісткої системи на місцях можна забезпечити не просто номінальну інтеграцію до європейських структур, а реальну інтелектуальну суб'єктність української нації у світі, де знання визначено як головну валюту та найпотужніший інструмент впливу. Громада, яка сьогодні здійснює стратегічні інвестиції в розвиток особистості, закладає фундамент свого глобального домінування в майбутньому, адже саме в освітніх осередках гартується той людський капітал, що визначатиме параметри нашої свободи, безпеки та суспільного добробуту.

Література

1. *Філософські, історичні та соціально-політичні проблеми розвитку інформаційного суспільства в Україні: науковий дайджест* / кол. авт., відп. ред. М. Ф. Шмиголь. Київ, 2023. 284 с.